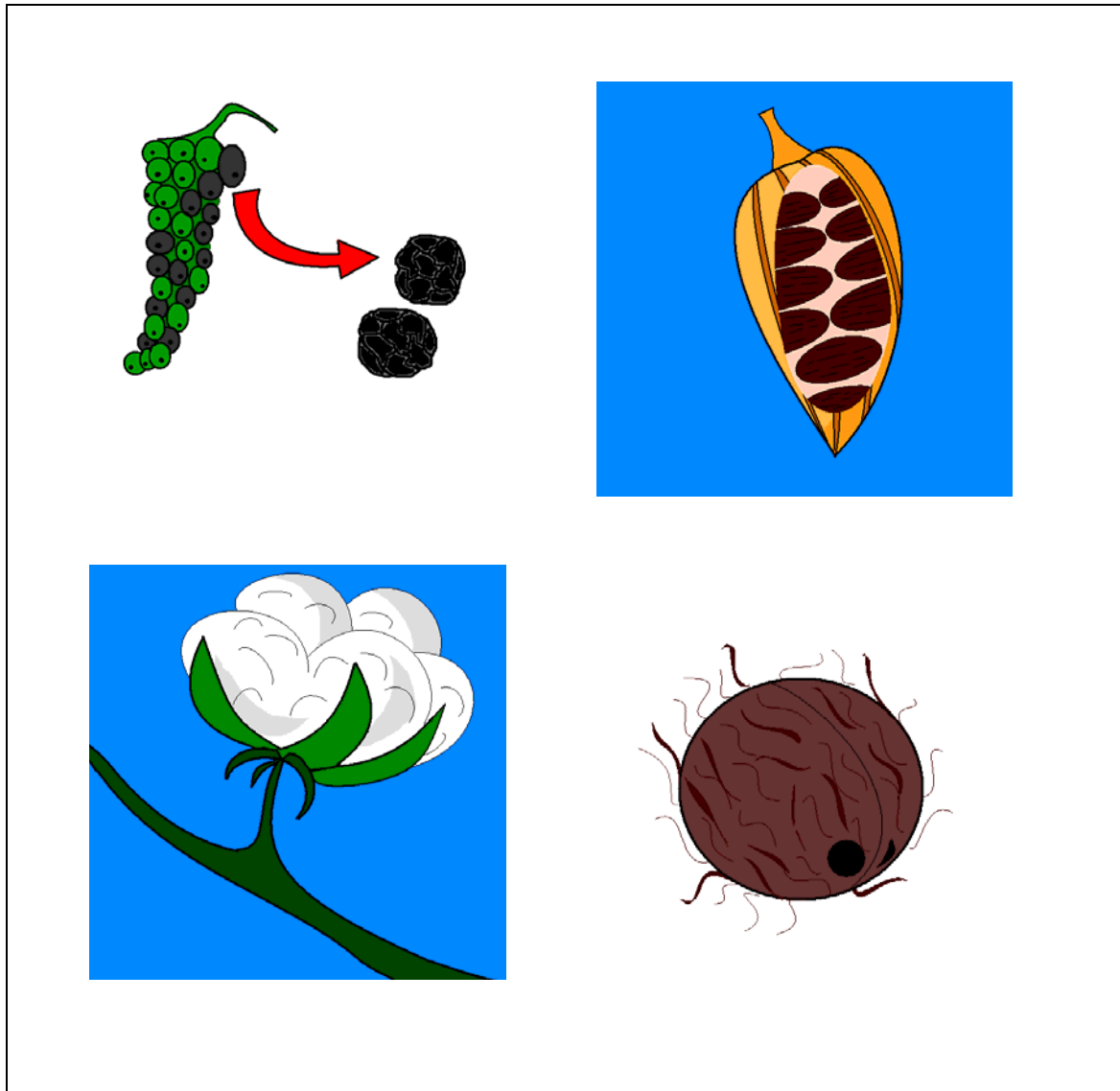

Handleiding Tropische Producten

Materiaalzending

Deze handleiding hoort bij de materiaalzending Tropische Producten 2006.

De handleiding is ontwikkeld door Het Groene Wiel Wageningen.

Het Groene Wiel
Hendrikweg 14 b
6703 AW Wageningen
0317- 422 041
www.groenewiel.nl
info@groenewiel.nl

De materiaalzending wordt verzorgd door de gezamenlijke NME-centra in Gelderland.

Het Natuurhuis, Apeldoorn
Centrum voor Natuur- en Milieueducatie, Arnhem
St. Het Dijkmagazijn, Beuningen
Steunpunt NME Culemborg
MilieuCentrum Deventer
Regionaal NME-centrum Doetinchem e.o.
De Hortus, centrum voor natuur en milieu, Harderwijk
Bezoekerscentrum De Grote Rivieren, Heerewaarden
Natuurmuseum Nijmegen
Milieueducatie Centrum Gemeente Renkum
NME Centrum Midden-Betuwe, Tiel
Het Groene Wiel, Wageningen
Centrum voor NME Oost Achterhoek, Winterswijk
Liemers Centrum voor NME, Zevenaar
De Kaardebol, Zutphen

Inhoudsopgave

I.	IN HET KORT	3
	Inhoud van het pakket	4
	Achtergrondinformatie	4
	Toelichting materialen.....	5
II.	beschrijving van de lessen – groep 1 / 2.....	7
	Lessuggesties.....	7
	Spellen en extra ideeën	8
III.	beschrijving van de lessen - groep 3 / 4	9
	Les 1: producten leren herkennen	9
	Les 2: productreeksen en woorden	10
	Verwerking.....	12
IV.	beschrijving van de lessen - groep 5/6	13
	Les1: Een wereldontbijt	13
	Les 2: Productenreeks.....	14
	Les 3: afsluiting.....	15
V.	beschrijving van de lessen - groep 7/8	17
	Les 1: introductie producten	17
	Les 2: presentatie voorbereiden	18
	Les 3: presentatie	19

I. IN HET KORT

De materiaalzending tropische producten laat de leerlingen kennis maken met producten uit de (sub)tropen.

Doel

- Groep 1/2: de leerlingen maken spelenderwijs kennis met eigenschappen van de producten.
- Groep 3/4: de leerlingen leren de producten benoemen (taalontwikkeling) en leren eenvoudige reeksen van ingrediënt tot eindproduct.
- Groep 5/6: de leerlingen ontdekken dat diverse producten die zij dagelijks gebruiken afkomstig zijn uit de (sub) tropen. Ze leren hoe en waar deze producten groeien en verwerkt worden.
- Groep 7/8: de leerlingen ontdekken dat diverse producten die zij dagelijks gebruiken afkomstig zijn uit de (sub) tropen. Ze leren hoe en waar deze producten groeien en verwerkt worden. Daarnaast krijgen de leerlingen inzicht in de arbeid- en leefomstandigheden in de producerende landen.

Doelgroep

Groep 1 t/m 8 van het primair onderwijs

Opzet

Het programma bestaat uit 4 lessenseries:

Serie voor groep 1/2

Serie voor groep 3/4

Serie voor groep 5/6

Serie voor groep 7/8

Materialen

Bij alle groepen wordt het bijgeleverde materiaal gebruikt. Sommige producten zijn niet voor alle groepen noodzakelijk. Toelichting materialen: zie volgende pagina's.

Vorbereiding

Kijk bij de lesbeschrijving per groep welke voorbereidingen u moet treffen.

Tenslotte

Deze handleiding bevat geen werkbladen ed. Alle werkbladen, knipvellen en spellen die nodig zijn bij de lessen staan op internet (www.groenewiel.nl). Per les staat aangegeven welke bladen u nodig heeft.

Mocht u niet over internet beschikken of het downloaden anderszins problemen voor u opleveren, neem dan contact op met uw NME-centrum.

INHOUD VAN HET PAKKET

U ontvangt de volgende materialen:

- Verse kokosnoot (zie uitleg hierna)
- Gemalen kokos
- Kokostouw
- Doppinda's ongebrand (deze kunt u poten: zie uitleg hierna, niet lekker om te eten)
- Doppinda's gebrand (lekker om te eten)
- Cacaobonen ongebrand (hele bonen)
- Cacaobonen gebrand (snippers)
- Chocoladereepje fair trade
- Hagelslagverpakking fair trade
- Koffiebonen ongebrand (groen)
- Koffiebonen gebrand (donkerbruin)
- Kaneelstokjes
- Kaneelpoeder
- Peperkorrels (rood, groen en zwart)
- Gemalen peper (zwart)
- Theeblaadjes groen (los)
- Theezakje zwarte thee
- Katoenpluis
- Lapje katoen (ongebleekt, gebroken-wit)
- Cocon zijderups
- Lapje zijde (bruinroze)

Hiermee heeft u verschillende stadia van 9 producten:

- Kokos
- Pinda's
- Cacao
- Koffie
- Kaneel
- Peper
- Thee
- Katoen
- Zijde

Enkele materialen (katoenpluis, cacaobonen, koffiebonen) zijn belangeloos ter beschikking gesteld door de groothandel. Veel plezier ermee!

Werkbladen, knipvellen en informatiekaarten, nodig voor de lessen, kunt u downloaden van internet: www.groenewiel.nl. De meeste knipvellen en spelletjes zijn in kleur. Het is aan te bevelen deze ook in kleur af te drukken.

Groep 5 t/m 8 kunt ook zelf op internet de informatie laten opzoeken via genoemde site.

ACHTERGRONDINFORMATIE

Informatie over de producten vindt u op de informatiekaarten die gebruikt worden voor de lessen van groep 5/6 en 7/8. Zie www.groenewiel.nl. Hier vindt u ook sites met aanvullende informatie (tevens geschikt vanaf groep 5).

TOELICHTING MATERIALEN

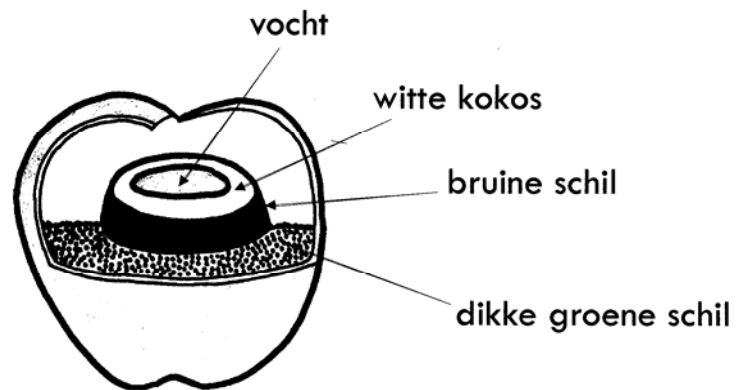
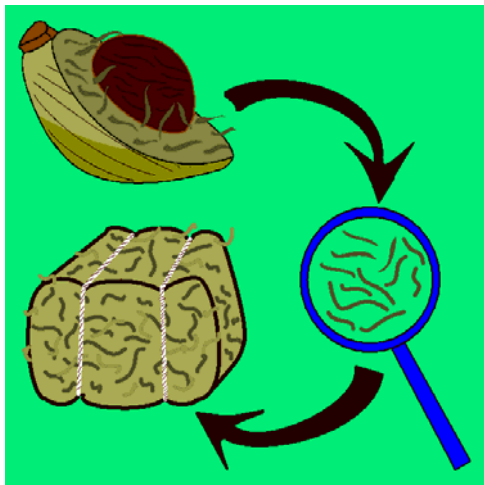
1. De kokosnoot

U krijgt een verse kokosnoot met de buitenste schil er nog omheen. Deze dikke schil bevat veel lucht. Hierdoor blijft de kokosnoot drijven. Deze buitenste schil wordt meestal verwijderd voor de kokosnoot bij ons in de winkel ligt. We kopen dan een harde bruine ronde kokosnoot.

U kunt de bovenste punt eraf hakken / snijden / zagen en vervolgens een gaatje boren in de harde binnenschil. In de kokosnoot zit vocht: dit is lekker op te drinken.

De vezels van de dikke buitenschil worden gebruikt voor kokostouw / matten ed.

De gemalen kokos komt uit de binnenwand van de harde bruine kokosnoot.

2. PINDA'S zaaien

Het zaaien

De ongebrande pinda's kunnen worden gezaaid. Haal de dop van de pinda's voor een snellere ontkieming. Zaai enkele pinda's in een pot met gewone potgrond. De aarde moet goed vochtig zijn, maar niet kletsnat. Gebruik daarom liefst poreuze potten die "ademen".

Stop het zaad ongeveer een vingerkootje diep in de grond.

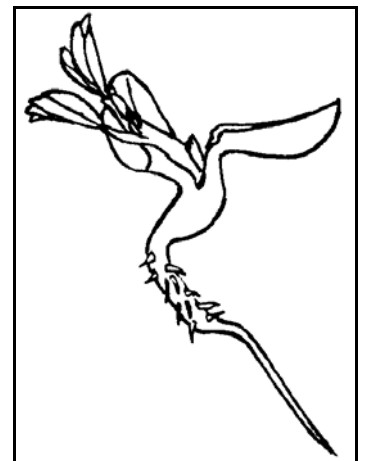
Om een hoge luchtvochtigheid te bewerkstelligen, dekt u de pot af met glas of plastic. Zet de pot op een erg lichte, warme plaats, liefst met verwarming van onderen.

De verzorging

Haal het glas of plastic pas weg als de plant er met de toppen tegenaan groeit. Vanaf nu moet twee maal per dag gesproeid worden met water dat op kamertemperatuur is.

Als de plant een beetje groter is, dient hij verplant te worden in een brede pot, zodat de ontwikkeling goed kan verlopen.

Zet de pot op een warme, lichte plaats. Geef water met voor kamerplanten geschikte kunstmest. De plant wordt ongeveer een 60 cm. hoog en groeit wel een half jaar voordat hij gaat bloeien. De bloemetjes zijn geel. Ze bloeien heel kort, soms slechts een dag.

ontkiemde pinda

Je kunt de stampers kunstmatig bestuiven door met een penseeltje stuifmeel van de bloemen te halen en dit op de stampers over te brengen.
Na de bloei buigt de bloemstengel met het vruchtbeginsel naar beneden en boort zich in de grond. Onder de grond groeien vervolgens de vruchten, de noten zoals wij ze noemen.

De oogst

Wanneer de plant verdroogd is kan er geoogst worden. Trek daartoe de hele pindaplant uit de grond en neem de vruchten eraf.

pindaplant na enkele weken

3. Groene thee.

Groene thee is minder ver bewerkt dan zwarte thee. Aan deze thee kunt je nog beter zien dat het blaadjes zijn. Doe daarvoor een paar blaadjes in heet / kokend water: de blaadjes vouwen zich uit.

4. Cocon zijderups

De cocon is de verpopping van de zijderups, gekweekt in het Zijdemuseum. Als het lastig is om draadjes van de cocon te pluizen, doe dan de cocon in een beetje heet water. Na een paar minuten is de cocon zachter geworden en kunnen er hele dunne zijdedraadjes van de cocon worden getrokken. Een lange draad trekken is niet mogelijk. Hiervoor is een behandeling nodig met een speciaal oplosmiddel.
In de cocon zit nog de (dode) pop.

5. Katoenpluis

De katoenpluis is de vrucht van de katoenbloem. In de pluis zitten de zaden. Deze zijn goed te voelen / eruit te halen.

6. Chocoladeproducten

Het reepje en de hagelslagverpakking zijn van fair-trade. Op de verpakking staat in het kort beschreven wat fair-trade doet aan eerlijke handel.

7. Koffie- en cacao bonen

Van koffie en cacao zijn ongebrande en gebrande bonen bijgeleverd (gebrande cacao in snippers). Pas in de gebrande vorm krijgen de bonen hun geur en smaak.

II. BESCHRIJVING VAN DE LESSEN – GROEP 1 / 2

Doel van de lessenserie

De leerlingen maken spelenderwijs kennis met de producten en hun eigenschappen.

Werkwijze

Er worden verschillende lessuggesties gegeven voor zintuiglijke proefjes. Deze kunnen het beste in kleine groepjes worden gedaan.

LESSUGGESTIES

Proefjes

1. **Ruiken: wat hoort bij elkaar?**

Materialen die met het pakket worden meegeleverd:

- Cacaobonen
- Gebrande snippers
- Reepje chocolade
- Koffiebonen gebrand
- Kaneelpoeder
- Kaneelstokje
- Gemalen kokos

Materialen waar u zelf voor moet zorgen:

- gemalen koffie

Leg de spullen door elkaar heen.

Laat de kinderen proberen om op geur de cacao-, de koffie-, kokos- en de kaneel-producten bij elkaar te zoeken.

2. **Voelen: herken het op gevoel**

Geschikte materialen die met het pakket worden meegeleverd:

- Zijden of katoenen lapje
- Katoenpluis bolletje
- Pinda in de dop
- Koffieboon en/of cacaofoon
- Kokostouw
- kaneelstokje

Laat de kinderen alle dingen goed bekijken en bevoelen.

Geef alles een naam (lapje, pluizebolletje, pinda, boon, touw, stokje)

Doe de pullen nu in een doos met gat, of onder een doek.

Laat de kinderen om de beurt iets pakken, goed voelen. Hoe voelt het (hard, zacht, groot, klein, ruw, glad,...) Dan mag het kind zeggen wat hij/zij denkt dat het is. Dan kijken: klopt het? Leuke variant voor na een tijdje: een kind zegt hoe het ding voelt; andere kinderen raden wat het is. Kijken: klopt het?

3. **Proeven**

Materialen die met het pakket worden meegeleverd:

- Kokosnoot
- Gemalen kokos
- Kaneelpoeder
- Gebrande pinda's
- Gebrande cacaosnippers

Eventueel zelf toe te voegen:

- Banaan
- Cacaopoeder
- Suiker
- kokosbrood

Laat de kinderen de verschillende dingen proeven. Wat vinden ze lekker? Waar smaakt het naar? Is het zoet?

Zie voor werkwijze kokosnoot: hoofdstuk I: toelichting.

4. Poeders en korrels horen

Materialen die met het pakket worden meegeleverd:

- Peperkorrels
- Peper
- Kaneelpoeder
- Gemalen kokos

Materialen waar u zelf voor moet zorgen:

- gemalen koffie
- suiker
- evt. andere mogelijke poeders en korrels: zout, hagelslag, rijst,...

Wat zijn poeders? Wat zijn korrels?

Je kunt het verschil zien, maar ook horen:

Maak hoorbusjes van fotobusjes of wc-rollen. Doe hier korrels en poeders in. Horen de kinderen het verschil?

SPELLEN EN EXTRA IDEEËN

1. Memory

Vorbereitung

'Memory 1/2' downloaden van internet: www.groenewiel.nl. Druk het vel 2 x af en knip de kaartjes los. Het is aan te bevelen het memory in kleur af te drukken op iets dikker papier (120 grams).

2. Kleurplaten

Vorbereitung

Kleurplaten downloaden van internet: www.groenewiel.nl,

3. Extra mogelijkheden:

- Koffiebonen (gebrand) malen (koffiemolen nodig) en kopje koffie zetten voor juf of meester
- Groene theeblaadjes in heet water doen. Kijken hoe de blaadjes zich ontvouwen. Je ziet: thee is van blaadjes
- Zelf rammelaars maken: doe beetjes rijst in een kokertje en laat de kinderen het versieren.
- Een markt maken met kraampjes van melkpakken. Inrichten met producten uit het pakket, geknutseld fruit.
- Zijn er al kinderen met lezen bezig: gebruik van de leesrupsen en/of de knipvellen met woorden en plaatjes (schrijf- en woordenbladen) van groep 3/4. Kijk bij groep 3/4 voor verdere lesmogelijkheden.

III. BESCHRIJVING VAN DE LESSEN - GROEP 3 / 4

Doel van de lessenserie

De leerlingen maken kennis met een aantal tropische producten. Ze leren de producten en hun eigenschappen benoemen (taalontwikkeling) en ontdekken welke producten bij elkaar horen (productenreeks).

Werkwijze

De leerlingen maken middels een verhaal en spelletje kennis met de producten (klassikaal) Daarna combineren oefenen ze met woorden en maken reeksen en evt. werkbladen (in groepjes of individueel). Verwerking via spelletjes.

LES 1: PRODUCTEN LEREN HERKENNEN

Doel

Kennismaking met tropische producten

Benodigde materialen

Materialen die met het pakket worden meegeleverd:

- Verse kokosnoot
- Kokostouw
- (Dop)pinda's (ongebrand)
- Cacaobonen (ongebrand)
- Koffiebonen (ongebrand)
- Kaneelstokjes
- Peperkorrels
- Theeblaadjes
- Cocon zijderups
- Katoenpluis

Materialen waar u zelf voor moet zorgen:

- Doos, koffer of tas

Eventueel zelf nog toevoegen:

- banaan

Vorbereiding

Doe de genoemde materialen bij elkaar in een doos, koffer of tas.

Lesinhoud

Start: Een verhaal

Ik ken een meisje en dat heet Nadika. Haar ouders komen uit Sri Lanka. Dat ligt helemaal aan de andere kant van de wereld. Daar is het lekker warm.

Nu wonen ze in Nederland. Vorige zomervakantie ging Nadika met haar ouders voor het eerst op vakantie naar Sri Lanka. Daar kwam ze allerlei spullen tegen op de markt. Ze hadden er heel veel heerlijke vruchten. Sommige had ze in Nederland ook al wel eens gezien. En ook wel eens gegeten. Andere nog nooit.

Ze zag daar op de markt ook nog allerlei andere dingen die ze nog nooit eerder had gezien. Samen met haar moeder heeft ze een paar dingen gekocht om mee naar Nederland te nemen. Die dingen zitten in deze doos/koffer/tas.

Zullen we eens kijken wat er allemaal in zit?

Activiteiten

Alle in de kring.

1. Open de doos/koffer/tas en haal één voor één de spullen eruit. Zeg bij elk product wat het is. Misschien zit(ten) er (een) kind(eren) in de klas die uit een tropisch land komen en/of die daar wel eens op vakantie zijn geweest. Herkennen zij dingen?
2. Spelletje: variatie op 'ik ga op reis en ik neem mee': 'Nadika ging op reis (naar Sri Lanka) en zij nam mee (terug)'. Laat het product zien en zeg wat het is. De kinderen moeten dit proberen te onthouden. Leg het product neer in de kring. Zeg: 'Nadika ging op reis en zij nam mee (terug): kinderen noemen (tegelijk of om de beurt) het product. Leg er steeds een product bij. De kinderen moeten proberen de producten te onthouden en noemen.
3. Geef de spullen door in de kring. Laat de kinderen de spullen aan elkaar doorgeven en erbij zeggen wat het is. Er kunnen meerdere producten tegelijk rondgaan. Om de zoveel tijd roept u 'stop' Dan vertellen de kinderen die iets in hun hand hebben wat zij hebben, hoe dat heet. Misschien kunnen ze er nog iets over zeggen: hoe voelt het aan? Hard, zacht, glad, ruw, Kende je het al? Waarvan?

LES 2: PRODUCTREEKSEN EN WOORDEN

Doel

Ontdekken: Wat wordt er van de producten gemaakt. Hoe groeien ze. Verschillende stadia. Oefenen met de woorden.

Benodigde materialen

Materialen die met het pakket worden meegeleverd:

- Verse kokosnoot
- Gemalen kokos
- kokostouw
- (Dop)pinda's (ongebrand en gebrand)
- Cacaobonen (ongebrand en gebrand (snippers))
- chocoladereepje
- Koffiebonen (ongebrand en gebrand)
- Kaneelstokje
- kaneelpoeder
- Peperkorrels
- Gemalen peper
- Theeblaadjes groen
- Theezakje zwarte thee
- Katoenpluis-bolletjes
- lapje katoen
- Cocon zijderups
- lapje zijde

Materialen waar u zelf voor moet zorgen:

- Gemalen koffie
- Evt: cacaopoeder
- Paar extra zakjes zwarte thee

Vorbereiding

Download de volgende items van internet (www.groenewiel.nl):

- de leesrupsen (9x van elk product 1). Knip de leesrupsen los (per 2 blokjes aan elkaar laten).
- Schrijf- en woordenbladen
- Eventueel: werkbladen per product. Kopieer deze een aantal maal voor meerdere leerlingen.

Het is aan te bevelen de leesrupsen en knipvellen in kleur af te drukken.

Leg spullen per product bij elkaar (haal de dekseltjes van de doosjes).

- Verse kokosnoot + Gemalen kokos + kokostouw
- (Dop)pinda's (ongebrand en gebrand)
- Cacaobonen (ongebrand en gebrand (snippers)) + chocoladereepje + evt. cacao poeder
- Koffiebonen (ongebrand en gebrand) + gemalen koffie
- Kaneelstokje + kaneelpoeder
- Peperkorrels + Gemalen peper
- Theeblaadjes groen + Theezakje(s) zwarte thee
- Katoenpluis + lapje katoen
- Cocon zijderups + lapje zijde

Leg de uitgeknipte leesrupsen per product erbij.

Leg de schrijf- en woorden-bladen per product erbij.

Leg eventueel de werkbladen per product erbij, of geef deze later.

Werkwijze

Doe dit onderdeel in groepjes en laat rouleren langs een aantal van de producten. Of doe dit onderdeel in de ontdekhoek. Niet elk kind hoeft persé alle producten te doen.

Lesinhoud

1. Laat de kinderen de spullen bekijken, ruiken en evt. proeven.
2. Leesrupsen: de kinderen maken de leesrupsen. Het begin van de leesrups is de kop van de rups. Daarna leggen de kinderen steeds het woord bij het woord, en dan plaatje bij plaatje. Zo vormt zich de productiereeks (bijvoorbeeld bij cacao: boom, vrucht, boon, poeder, reep). Einde van de rups is de staart.
3. Schrijfbladen en woordenbladen: laat de leerlingen de goede woorden bij de plaatjes schrijven of plakken. Als ze schrijven kunnen ze het woordenblad gebruiken om de woorden te zoeken en na te schrijven. Als ze plakken, knippen ze de woorden uit.
4. Optioneel: de kinderen maken het werkblad bij één of meerdere producten.

Nabespreking

Bespreek met de kinderen:

Welke dingen hebben we allemaal leren kennen? Waar komen ze vandaan? (warme landen)

Wat heb je aan de producten ontdekt? Welke reeks(en) hebben we gemaakt?

VERWERKING

Als verwerking kunt de kinderen het memoryspel en/of het kwartetspel laten spelen. Het memoryspel kan gespeeld worden met plaatjes-paren of met het zoeken van paren van het plaatje + het woord. Kiest u voor (gewoon) plaatjes-memory, dan kunt u de kinderen ook, als ze een paar hebben, er het juiste woordkaartje bij laten leggen.

Kinderen van groep 4 kunnen ook de woordzoeker maken. Oplossing: bananenschil

Vorbereiding:

- Download het memoryspel voor 3/4 (2 x vel plaatjes en evt. 1 x vel woorden; of 1x vel plaatjes en 1 x vel woorden) + knip de kaartjes los.
- Download het kwartetspel + knip de kaartjes los.
- Download en kopieer de woordzoeker.

Let op: Het is aan te bevelen het memoryspel en het kwartetspel in kleur af te drukken, op iets dikker papier (120 grams).

IV. BESCHRIJVING VAN DE LESSEN - GROEP 5/6

Doel

De leerlingen ontdekken dat diverse producten die zij dagelijks gebruiken, afkomstig zijn uit de (sub-)tropen. Ze leren hoe en waar deze producten groeien, verwerkt en gebruikt worden.

Inhoud

Na een klassikale start met een ontbijttafel, onderzoeken de leerlingen in groepjes één van de ontbijtproducten. Ze gebruiken hiervoor de informatiekaarten, werkbladen en eventueel internet.

LES1: EEN WERELDONTBIJT

Doel

De leerlingen ontdekken aan de hand van een ontbijttafel per product:

- Waar is het ontbijtproduct van gemaakt (basisingrediënt)
- Hoe het basisingrediënt groeit
- Waar het groeit
- Hoe het verwerkt wordt
- Wat er nog meer van gemaakt wordt

Benodigde materialen

De les start met een ontbijttafel. Het leukst is een echte ontbijttafel. Daarvoor moet u zelf de producten verzamelen. In plaats daarvan kunt u ook foto's van deze producten gebruiken: deze kunt u downloaden: www.groenewiel.nl

Voor het maken van een echte ontbijttafel heeft u nodig:

Materialen waar u zelf voor moet zorgen:

- Katoenen tafelkleed / placemat (gebruik evt. het meegeleverde stukje katoen hiervoor)
- Koffiepot of kopje koffie
- Theepot of kopje thee
- Pot pindakaas
- Kokosbrood
- Busje peper
- Kaneelkoekjes /-beschuitjes
- Zijden servet (gebruik evt. het meegeleverde lapje zijde hiervoor)
- Evt; bord en bestek

Materialen die met het pakket worden meegeleverd:

- Hagelslagverpakking fair trade

Daarnaast heeft u voor deze les nodig: alle overige producten uit het materiaalpakket, eventueel aangevuld met:

- Beetje gemalen koffie

Vorbereiding

- Dek de ontbijttafel of leg de foto's op een tafel.
- Verdeel de klas in (maximaal 9) groepjes.
- Zet de producten uit het materiaalpakket op een plek in de klas waar de leerlingen bij kunnen. Haal de deksels met stickers eraf of haal de stickers van de doosjes.

Lesopbouw

- **Introductie**

Attendeer de leerling op de ontbijttafel of de foto's. Wat staat er allemaal op?

Bespreek: we gaan onderzoeken waar deze producten van zijn gemaakt en waar ze vandaan komen.

- **Producten bij elkaar zoeken.**

We hebben de volgende ontbijttafel producten: kokosbrood, pindakaas, hagelslag, koffie, thee, kaneel-koekjes, peper, katoenen placemat/tafellaken, zijden servet.

De leerlingen gaan nu eerst proberen uit te vinden welke spullen uit het materiaalpakket bij de ontbijtproducten horen.

Laat de groepjes telkens een product uit het materiaalpakket nemen, of verdeel de producten onder de groepjes. Laat de groepjes bedenken wat het volgens hen is en bekijken bij welk product op de ontbijttafel het hoort. Ze leggen het product bij het betreffende ontbijtproduct. Laat hen er eventueel een kaartje bij leggen waarop ze zetten wat het volgens hen is.

Bekijk wat bij elkaar gezet is. Wat zijn het voor spullen, denken de leerlingen? Wat weten we niet? Misschien zijn er spullen overgebleven. Daar komen we dan later nog op terug.

LES 2: PRODUCTENREEKS

Materialen:

- De (foto's) van de ontbijttafelproducten
- Alle materialen uit het pakket

Vorbereiding:

Downloaden van internet: www.groenewiel.nl:

- Informatiekaarten 1 t/m 9: van elk één. U kunt er ook voor kiezen de leerlingen zelf via internet de informatiekaarten laten bekijken. Organiseer dan internettoegang voor de leerlingen.
- Knipvellen 'reeksen' 1 t/m 9 (van elk 1 = per groepje, of van elk 3 of 4 = per leerling)
- Wereldkaartje met landennamen : kopieer deze per groepje of per leerling. U kunt ook kiezen voor wereldkaart zonder landennamen (te vinden bij roep 7/8). Hierbij moeten de leerlingen de landen zelf opzoeken in een atlas.

We werken aan de productenreeksen van de volgende 9 producten:

- Kokos
- Pinda's
- Cacao
- Koffie
- Thee
- Kaneel
- Peper
- Katoen
- Zijde

1. De productenreeks

In deze activiteit maken de leerlingen per ontbijttafelproduct een productiereeks: van grondstof tot eindproduct. Ze maken de reeks met plaatjes en teksten, aangevuld met de echte producten die in het materiaalpakket zitten. De leerlingen leggen de plaatjes met tekst in de goede volgorde. Ze moeten hiervoor de informatie op de informatiekaarten lezen.

- Verdeel de 9 ontbijttafelproducten over de groepjes. Geef elk groepje één product.
- Geef de echte producten uit het pakket erbij, zoals uitgezocht in les 1.
- Geef elk groepje bijbehorende informatiekaart (of laat hen via internet kijken)
- Geef elk groepje het bijbehorende knipvel 'productenreeks'.

2. Waar komen de producten vandaan?

In deze activiteit bekijken de leerlingen uit welke landen de producten komen. Ze halen de informatie van de informatiekaarten.

- Houdt de groepsverdeling van activiteit 1 aan.
- Geef elk groepje bijbehorende informatiekaart (of laat hen via internet kijken).
- Laat leerlingen de landen waar het product groeit, inkleuren op de wereldkaart.

Nabespreking

- Bekijk de wereldkaartjes. Wat valt op? Veel producten komen uit dezelfde landen. Alle producten komen uit landen rond de evenaar. Dit zijn (sub)tropische landen. Wie weet iets over deze landen? (warm, arm)
- Bekijk en bespreek de gemaakte reeksen.
- Bekijk eventueel opnieuw de ontbijtproducten en de bijbehorende materialen. Wat wisten we niet (bij les 1) en nu wel?

Conclusies:

- Alle producten van de ontbijttafel komen uit de (sub)tropen! (of bevatten een ingrediënt uit de tropen)!
- De producten worden gemaakt van een (deel van een) plant (behalve zijde: rups).
- De producten gaan vaak een lange weg (zowel qua afstand als qua bewerking) voor ze bij ons op tafel staan.

LES 3: AFSLUITING

Mogelijke verwerkingen:

- Boodschappenlijstje:
 - onderstreep producten die uit de tropen komen of gemaakt zijn van tropische producten.
 - Onderstreep de producten die gemaakt zijn van een plant of een vrucht
- Geef een tropisch dictee.
- Lekker ontbijten!
- Een recept maken uit de infokaarten (onder punt 9 per kaart)
- Woordzoeker maken en/of kwartetspel doen (downloaden van groep 3/4)

Voorbereiding

Download: boodschappenlijstje, dictee, woordzoeker (3/4), kwartetspel (3/4):

www.groenewiel.nl

V. BESCHRIJVING VAN DE LESSEN - GROEP 7/8

Doel van de lessenserie

De leerlingen ontdekken dat diverse producten die zij dagelijks gebruiken, afkomstig zijn uit de (sub)tropen. Ze leren hoe en waar deze producten groeien, vervoerd en verwerkt worden. Daarnaast krijgen de leerlingen inzicht in de arbeid- en leefomstandigheden in de producerende landen.

Werkwijze

De leerlingen onderzoeken in groepjes één product, maken een poster van hun bevinding en presenteren dit aan de anderen.

Hiertoe zijn 3 lessen uitgewerkt.

LES 1: INTRODUCTIE PRODUCTEN

Doel

Kennismaking met de tropische producten

Benodigde materialen

Materialen die met het pakket worden meegeleverd:

- Alle materialen uit het pakket

Materialen waar u zelf voor moet zorgen:

- Vellen papier in stukjes geknipt (voor kaartjes)

Eventueel:

- Beetje gemalen koffie
- Beetje cacao poeder

Vorbereiding

Haal de deksels met de stickers van de producten. Haal producten uit zakjes en leg op een schoteltjes / in kopje.

Stal de producten door elkaar uit op een tafel.

Lesinhoud

Laat de leerlingen de producten bekijken. Opdracht: probeer te bedenken wat dit voor producten zijn. Schrijf op een kaartje wat jij denkt dat het is en leg het (op z'n kop) bij het product.

Nabespreking

Als alle leerlingen aan de beurt zijn geweest draait u de kaartjes om. Bij welke producten liggen verschillende oplossingen? Bespreek deze producten. Waarom dachten de leerlingen wat het was? Bij twijfel of discussie kunt u het laten uitzoeken via internet / boeken wat het werkelijk is.

Gebruiken de leerlingen de producten ook zelf?

Kunnen de leerlingen een overeenkomst ontdekken tussen al deze producten? (de producten (of de ingrediënten ervan) zijn alle afkomstig uit tropische landen. Ze zijn allemaal afkomstig van een plant/boom, m.u.v. zijde).

Over welke 9 producten kunnen we de spullen verdelen? (Kokos, Pinda's, Cacao, Koffie, Thee, Kaneel, Peper, Katoen, Zijde)

Volgende les: verder onderzoeken hoer en waar de producten groeien en verwerken worden.

LES 2: PRESENTATIE VOORBEREIDEN

Inhoud

In deze les onderzoeken de leerlingen in groepen een tropisch product. Ze bereiden hierover een posterpresentatie voor.

Doel

De leerlingen ontdekken over een tropisch product:

- Hoe en waar dit groeit / verbouwd wordt
- Hoe dit product naar Nederland komt
- Hoe de grondstoffen verwerkt worden; tussenproducten en bewerkingen
- De geschiedenis van het product
- Hoe het product gebruikt wordt / smaakt
- de kostenopbouw van het product: wie verdient er hoeveel aan?
- dat de levensomstandigheden van de mensen die het product telen en oogsten niet altijd goed is (arbeidsomstandigheden, milieuaspecten, verdiensten)
- hoe wij als consument (soms) invloed kunnen uitoefenen op die omstandigheden (door keurmerkproducten te kopen)

Benodigde materialen

Materialen die met het pakket worden meegeleverd

- alle producten uit het pakket

Materialen waar u zelf voor moet zorgen

- per groepje een groot vel papier voor het maken van een poster
- Eventueel: boeken / tijdschriften (samsam,..) over tropische landen en producten

Eventueel:

- beetje gemalen koffie
- beetje cacao poeder

Vorbereiding

Downloaden van internet: www.groenewiel.nl:

- Informatiekaarten 1 t/m 9: van elk één. U kunt er ook voor kiezen de leerlingen zelf via internet de informatiekaarten laten bekijken. Organiseer dan internettoegang voor de leerlingen.
- Knipvel met plaatjes per product 1x (of laat de leerlingen deze zelf uitprinten)
- Wereldkaartje zonder landennamen: kopieer deze 1x per groepje of per leerling. U kunt ook kiezen voor wereldkaart met landennamen (te vinden bij roep 5/6).
- Info- & vragenkaart presentatie: voor elk groepje 1x

Verdeel de klas in 9 groepjes:

- cacao
- koffie
- thee
- kokos
- zijde
- katoen
- peper
- kaneel
- pinda's

Lesopbouw

• **Introductie**

Vertel de leerlingen het volgende: ze gaan in groepjes een tropisch product onderzoeken. Over dit product gaan ze vervolgens een presentatie voorbereiden. Dit doen ze aan de hand van een poster. Elk groepje onderzoekt en presenteert één bepaald tropisch product. Welke: zie hierboven.

Ze onderzoeken hun product aan de hand van de vragen op de 'info- & vragenkaart presentatie'. Ze moeten hiervoor informatie verzamelen van de informatiebladen en/of internet. Eventueel kunt u informatie toevoegen die u op school voor handen heeft (boeken ed).

• **Activiteiten**

Geef elk groepje een 'info- & vragenkaart presentatie' en een wereldkaartje. Geef ook de informatiekaart die bij hun product hoort en het bijbehorende knipvel met plaatjes.

Of organiseer internet-toegang voor de leerlingen. Dan kunnen zij via www.groenewiel.nl informatie per product opzoeken (dit is de zelfde tekst als de infobladen die u kunt downloaden).

De leerlingen maken een poster over hun product. Laat hen iets schrijven / opplakken over elke vraag. De leerlingen kunnen ook de materialen (uit het pakket) die bij hun product horen op de poster pakken.

Eventueel kunnen ze zelf nog extra producten toevoegen (van thuis of uit de school).

Begeleid de groepjes bij het onderzoek en het maken van de poster.

• **Verwerking**

Spreek met de leerling af wanneer ze de posters aan elkaar zullen gaan presenteren.

• **Extra mogelijkheid**

Als extraatje kan het leuk zijn de leerlingen iets te laten maken van of met hun product voor tijdens de presentatie. Bijvoorbeeld: een proeverij van verschillende soorten thee, koffie, chocola. Of een geurtestje met verschillende specerijen.

LES 3: PRESENTATIE

In deze les gaan de leerlingen hun bevindingen aan elkaar presenteren. Ze gebruiken hierbij hun poster.

Doel

- Delen van de informatie over de verschillende producten
- Presentatievaardigheden oefenen.

Benodigde materialen

De posters + de bijbehorende producten uit het pakket. Eventueel nog aangevuld met zelf verzameld materiaal.

Lesopbouw

• **Introductie**

Vertel de leerlingen dat ze elkaar hun bevindingen gaan presenteren. Ze gebruiken hierbij de poster als geheugensteuntje en ter illustratie.

Besprek met de groepjes hoe ze de presentatie gaan doen, wie wat vertelt en waar ze op gaan letten bij hun presentatie (duidelijk spreken, het publiek aankijken)

- **Activiteiten**

Laat de leerlingen per groepje aan elkaar presenteren.

- **Verwerking**

Laat de posters + bijbehorende producten nog enige tijd als tentoonstelling in de klas hangen/staan.

U kunt nog een aantal punten in een nabespreking samenvatten:

- De producten die wij onderzocht hebben komen uit de (sub)tropen (zie gekeurde wereldkaartjes: landen rond de evenaar).
- Sommige producten worden in Nederland verwerkt (koffie, cacao).
- De mensen die de producten verbouwen zijn vaak arm.
- Met een fair trade-product krijgen de lokale boeren beter betaald en betere arbeidsomstandigheden.

Verdere mogelijkheden:

- Een recept maken van een infokaart (onder punt 9) .